

A BÁNYA

A MAGYARHONI
FÖLDTAN-TUDOMÁNYI
KÖNYVTÁRBÓL

BÁNYÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS PÉNZÜGYI HETILAP

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Dalszínház-u 8. Telef. n 23-33.</p> <p>Előfizetési árak: Egész évre 10.— K. Fél évre 5 — K. Egyes szám ára 30 fillér.</p>	<p>Főszerkesztő: Vécsey István Szerkesztik: Apsay V János és Dr. Makai Aladár</p> <p>Megjelenik minden vasárnap</p>	<p>Hirdetési feltételek:</p> <table> <tr> <td>Minden szó</td> <td>4 fillér</td> </tr> <tr> <td>Kövért betűvel</td> <td>8 „</td> </tr> <tr> <td>Egész oldal, 1-szeri közlés</td> <td>80 kor.</td> </tr> <tr> <td>Fél oldal 1-szeri közlés</td> <td>40</td> </tr> </table>	Minden szó	4 fillér	Kövért betűvel	8 „	Egész oldal, 1-szeri közlés	80 kor.	Fél oldal 1-szeri közlés	40
Minden szó	4 fillér									
Kövért betűvel	8 „									
Egész oldal, 1-szeri közlés	80 kor.									
Fél oldal 1-szeri közlés	40									

Bányászatunk és az állam.

A magyar ipar fejlődése az utóbbi években hatalmas lépésekkel halad előre. Az állam és egyesek mindent elkövetnek, hogy a magyar ipar és kereskedelem a többi művelt nemzet fejlett iparával és kereskedelmével megállhassa a versenyt. A kormány kereskedelmi politikája milliókat áldoz, hogy évtizedek mostohaságait jóvátegye s a magyar ipar és kereskedelem részére **kellő anyagi orót biztosítva**, virágzását elősegítse.

Mikor ezt örömmel regisztráljuk — bár a szubvenciókra nézve nekünk megvan a külön álláspontunk — ~~nem~~ hallgathatjuk el azt, hogy a kormány ipar- és kereskedelmpártolása hiányos épen olyan ipar és kereskedelem támogatásában, mely legtöbb kilátással kecsegtet s a tőkének legbőségesebb kamatozását biztosítja.

Sokat irtunk már eddig is arról, hogy a magyar bányászat fejlesztésére, a magyar bányabirtokosok érdekeinek megvédelmezésére nagyobb gondot kell fordítani, hogy annyi természetadta kincsünk nemzeti vagyonná lehessen. Mert eddig azt látjuk, hogy bányászatunk — eltekintve egy kevés kivételtől — nem áll a virágzásnak azon a magaslatán, melyen a külföld bányászata a nemzetek leggazdagabb anyagi forrását képezi.

A magyar bányászat tőke hiányában eddig igazán a szerencse forgandóságán s többé-kevésbé tervszerűtlen kísérletezésekben alapult. Mindenki máról-holnapra akart meggazdagodni, természetesen befektetés nélkül és — sajnos — bizony nagyon sok esetben mások érdekeinek kellő respektálása nélkül. Ilyen körülmények között aztán nem csoda, ha bányászatunknak rossz a hirneve, nem fejlődik, s hogy a bányatulajdonosok potom áron sem tudták bányabjektumaikat értékesíteni.

Ezen az áldatlan állapotban kísérletezésekkel, gyámkodással segíteni nem lehet. Pedig

nek az ipar és kereskedelem egyéb ágainak a fejlesztésére, megfelelő arányban kell ezt tenni a bányászattal is. Mert a bányászat felvirágozása mindenestre fog annyit jelenteni a magyar ipar és kereskedelem által elért nemzeti vagyonosodásban, mint bármely más iparág.

Azt fogják mondani, hogy a kincstár eddig is bányászott; jelentékeny deficittel, tehát pártolta, támogatta a magyar bányászatot.

Ebből a gazdálkodásból nem kérünk. Nemcsak nálunk, ahol a bányászat inkább beamteria, mint technikai iparág, de még a külföldön sem igen vált be az állam bányászása, mint azt a poroszországi szénbányászatnál is kimutattuk. Változtatnia kell tehát eddigi bányapolitikáján. A jóindulatot s az óvatos körültekintést, a megfelelő érzéket és áldozatkészséget látjuk a mostani kormányzatban. S azt is látjuk, hogy az iparpártolással már eddig is igen jelentékeny eredményeket ért el. Kérdjük tehát: ilyen eszközökkel és ilyen áldozatkészséggel, **közvetett támogatással** miért nem lehetne ugyanezt elérni a bányászatnál is?

Ne tartson fenn a kincstár házi kezelésben bányákat mert látjuk, hogy az eddig sem volt gazdaságos és a jövőben sem igen fog sikerülni, hanem támogasson küzdő magánbányaüzemeket, melyek sorsa sokszor alig néhány ezer koronától függ. Ha százezreket lehet fordítani — mondjuk — kartongyárak alapítására, hogy aztán osztrák portékát árusítsanak el nemzetiszínű szallagok alatt, akkor ugyanazon lelkiismerettel és iparpártolási lelkesedéssel lehetne támogatni egy értékes mangán- vagy cementbányavállalatot, melynek jó és értékes anyagán kívül nincs más ajánlólevele, vagy éppen kegyes pártfogója.

Azt sem lehet mondani, hogy bányászatnál sokkal nagyobb a „rizikó“ Bocsánatot kérünk! Fokozottabb mértékben van meg ez a szubvencionált iparvállalatoknál, melyeknek „csödkísérletei“ eléggé ismeretesek.

dálya, mint azt már sokszor megirtuk s minden bányászember tudja, a tőke hiánya és a rossz, elavult bányatörvényünk.

Az előbbi bajon segíteni volna hivatott a megalakítandó „Magyar bányabank“, melynek létesítését elsősorban az államnak kell előmozdítania. Tudjuk, hogy a már létező néhány gazdag bányavállalat mindent meg fog tenni a bank létesítésének megakadályozására, de az államnak nem szabad magánérdekeket nézni. Kötelessége a közérdeket szolgálni. A közérdek, a magyar bányászat érdeke pedig az, hogy legyen hatalmas bányabankunk, melynek éppen az iparpártoló nemzeti kormányunk kell, hogy vesse meg alapját.

És aztán ez lesz az igazi, a teljes és gazdaságos iparpártolás, melynek eredménye nem annyira statisztikai számokban, mint a polgárok jólétében s a bányászok megelégedésében fog nyilatkozni.

(—ay.)

A magyar ipar fejlesztése.

Mivel Magyarország tulnyomólag agrár állam, ipari fejlődésünk előmozdításának nehéz feladata az államra hárul, annál is inkább, mert a modern ipari termelésből legnagyobb rész a szükséges tőkével és kereskedelmi szervezettel leginkább rendelkező gyár-iparra jut, ez pedig egy pár iparcsoporttól (így a vas-és fémpártól) eltekintve, vagy újabb keletű, illetőleg nem gyökeredzik százados múlt tapasztalatain és tradícióin, mint a kisipar, vagy alapját nem hazai nyers-termékek alkotják, mint a liszt-, cukor- és szesziparét, vagy pedig elmulasztották egyik-másik iparágunk kellő időben való meghonosítását, illetőleg fejlesztését.

Az állam iparfejlesztő tevékenysége tulajdonképen az 1881. évi XLIV. t.-cikk megalkotásával vette kezdetét s kisebb pénzsegélyek engedélyezéséből és az említett t.-c. biztosította adó- és illetékmentességből állott. Eladdig, vagyis 1868-tól 1880-ig összesen 416.414 koronát és 86 fillért fordított az állam kezdetben csak a házi-, később már a kézműiparok támogatására is.

1868—1880-ig, vagyis 13 év alatt a kormány összesen 416.420 K 26 fillért fordított iparpártolásra. Tehát egy évre átlag és kerekén csak 32.000 K jutott.

Noha mindjobban és jobban tért hódított az az elv, hogy az iparfejlesztést általános közgazdasági szempontok teszik szükségessé, egészen 1890-ig, midőn a törvényhozás a XIII. t. c. megalkotásával az adó- és illetékmentesség kereteit kiterjesztette, iparunk még mindig nem részesült nagy fontosságához mért támogatásban.

Ugyanis a szorosán vett iparfejlesztésre a magyar állam 1881-től 1890-ig, vagyis 10 év alatt 1,259.590 korona 24 fillért fordított. Tehát egy évre jut kerekén 126.000 korona.

Az 1881. évi XLIV. t.-c. hatálya alatt 280 új gyár keletkezett, 4 gyár pedig új iparággal gyarapította üzemét. Régi gyárak közül az állami kedvezményeket 195 vette igénybe. Azonban e t.-c. a tulajdonképeni gyárparra még sem volt érezhető hatással, mert a 280 új gyár közül kerekén 81% (227) mezőgazdasági szeszfőző volt.

A következő 9 évben, vagyis az 1899. évi XLIX. t.-c. megalkotásáig már kedvezőbbé alakul a helyzet, azonban a hozott áldozatok még korántsem állottak arányban iparunk nemzeti, földművelési, vagyonosodási és állampénzügyi szempontból való fontosságához.

Az 1890. évi XIII. t.-c.-nek a hatása már nagyobb volt, mint az 1881. évi XLIV. t.-c.-é. A 9 évi ciklus alatt keletkezett 360 új gyár, 13 régi gyár új üzemágakat vett fel, 200 pedig üzemét bővítette ki jelentékenyebb mértékben. A helyzet javulását bizonyítja az is, hogy a 360 új gyár közül már csak mintegy 50% (177) volt mezőgazdasági szeszgyár s ugyancsak ezekre a 200 üzemi kibővítésből kerekén 33% (65) jut.

„Máramaros“, a bányarém.

Bányász népmonda.

Naplólőredék 1904-ből.

(Folytatás.)

Szegény jámbor Stefancsuknak nehéz volt a sorsa, kilenc gyermeknek kellett kenyeret keresni, pedig még a felesége is ágyban fekvő beteg volt, mozdulni sem birt, a gyermekeknek hát csak a jámbor Stefancsuk nyújtotta a kenyeret és ő ápolta az ágyban fekvő asszonyt. Ilyenkor nagyot sóhajtott a bányász és szivvel-lélekkel fohászzkodott a jó Istenhez és esdőleg gondolt Máramarosra, a bányarémre, hátha megszánná és adna neki abból a sok kincsből, amely elátkozva hever a Csetátye méhében. A bányarémre gondolva, azt segítségül hívta, leszállt a szegény Stefancsuk Pál a Kuni-gunda mélyébe, még pedig, hogy annál több kőst fejthessen, éjfél előtt és a rengeteg mélységben szorgalmasan vágta a sötömböt. A pislogó bányászlámpa kis területet világított be és a csákányütések rémes visszhangja szakítá féibe a rettenetes csendet. A bá-

nyász arcáról, meztelen testéről ömlött az erőltetett munka okozta verejték és bányászarcra a lámpa vörös világitása mellett a fájdalomtól gyötört küzdő ember arcát mutatta. Nagyokat sóhajtván, felszállt gondolata a szabad légkörben szenvedő szegény családjára és sóhajtván vágta szorgalmasan a söt.

A sötét távolból rémes csörtetés hangja ütötte meg a szegény bányász fülét. A mécses lángja, mintha erős fuvalat el akarná oltani, táncolni, libegni kezdett. A csákány felmondta a szolgálatát, valami láthatlan erő kiragadta kezei közül, hideg szellő érintette arcát és ijedelem szorítá szívéét. Feltekintve, ijedten látta Máramarost, a bányarémet.

A bányász egész teste remegett.

A bányarém szigorú hangon parancsolá: „Bányász, hadd abba a munkát! Tudd meg, hogy ilyen időben a bányarémek órája és munkaideje van, amikor csak mi rémek dolgozhatunk. Miért szegted meg e tilalmat?“ kérdezte a szörnyű lény.

„Oh, jószágos bányarém, ne sujts haragvó kezdet, hiszen kilenc apró gyermekemnek kenyeret kell keresnem és beleg feleségem részére orvost fizetnem.“

Az 1899. évi XLIX. t.-c. azzal, hogy a gyáriparon kívül felölelte a kisiparokat, illetőleg ezek termelő szövetkezeteit, valamint a mezőgazdasági és háziiparokat is, nagy haladást jelentett az előzőkkel szemben; azonban új korszakot csak az 1907. évi III. t.-c. nyit meg, mely szakított a kedvezményezhető iparágak felsorolásával s egyben kimondotta azt is, hogy általános közgazdasági érdekekből kívánatos iparvállalatok létesítésére, vagy ilyenek kibővítésére és fentartására a kereskedelemügyi miniszter, a hazai ipari termelés fokozása vagy biztosítása céljából, az iparfejlesztési célokra rendelkezésére bocsátott fedezet terhére akár egyszer s mindenkorra, akár pedig több évre elosztva államsegélyt engedélyezhet vagy ilyen vállalatok létesítését állami részesedés útján mozdíthatja elő s ugyan-csak a szóban forgó fedezet terhére a házi- és kisipart is megfelelően támogathatja.

A magyar állam a szorosán vett iparfejlesztési célokra ezen törvény szentesítéséig, illetőleg az 1906. év bezártáig

1900-ban	1,250.000	koronát
1901-ben	1,637.076	"
1902-ben	1,857.506	"
1903-ban	3,350.446	"
1904-ben	1,931.533	"
1905-ben	3,612.562	"
1906-ban	7,050.061	"

vagyis 7 év alatt

20,689.184

koronát engedélyezett, tehát évenként átlag közel három millió koronát, mely fejenként csak 15 fillér megterhelést jelent.

Az 1899. évi XLIX. t.-c. hatásának tudható be 198 új gyár keletkezése, ezeken kívül 26 gyár új üzemágakat vett fel és 13 régi gyár vette igénybe a törvénybiztosította állami kedvezményeket. A 198 új gyárnak már csak 15%-a (28) volt mezőgazdasági szeszgyár.

Az idézett 3 első törvénycikk hatálya alatt keletkezett tehát 838 új gyár, köztük 432 mezőgazdasági szeszgyár (kerekén 50%), 43 régi gyár új üzemágakat vett fel, 408 már fennálló gyár pedig a törvénybizi-

totta kedvezményeket vette igénybe. Az utóbbiak között 140 mezőgazdasági szeszgyár volt.

A kedvezményezett összes 1289 gyári vállalat közül 1906 év végéig a forgótőke hiánya, a gyár kedvezőtlen fekvése, az egészségtelen versenyviszonyok, vagy pedig az üzem korlátolt, szinte kisiparszerű volta miatt 83, vagyis 6.5% szűnt meg. Ez a csekély hányad arra vall, hogy az állam iparfejlesztési akciójának eredménye általában kedvező volt. Ezt és az eredmények nagy közgazdasági fontosságát megvilágítja még az az adat is, hogy kerekén 70.000 munkást foglalkoztatott az a 630 működő gyártelep, mely 1890-től 1906. év végéig állami kedvezményekben, állami kölcsönben, vagy vissza nem fizetendő állami segélyben, illetőleg ezek közül kettőbe vagy mind a háromban részesült. Egy-egy munkás évi bérét átlag 700 K-ban állapítva meg, ez kerekén 50 millió korona évi keresetet jelent.

Jellemző az évi termelés fokozása is. Elég legyen e tekintetben fonó-szövőiparunkra utalni, mely állami támogatás nélkül nem egyhamar érte volna el fejlődésének mai fokát. Még 1898-ban ez az iparcsoport 13.024 munkás foglalkoztatásával 52.7 millió korona értékű árut termelt, jelenleg 28.780 munkást foglalkoztat és 115 millió korona értékű árut állít elő; tehát a munkásszám 120%-kal és a termelés 110%-kal növekedett.

Az eddigi adatokból látható, hogy az állam iparfejlesztési akciója a jelen kormány alatt érte el a tetőpontját, hogy milyen eredménnyel, ezt az 1906. év végéig biztosított új gyárak és gyári kibővítések száma és az azokba fektetendő álló tőke nagysága, valamint a foglalkoztatandó munkások száma igazolja.

Gyáripari célokra az 1906. évi új engedélyezés 6,347,507 K-ra rugott, ha az inasképzésre fordított 24.000 K-át is betudjuk. A fennmaradó 6,323,507 K-ból 5,873,000 K-át tesznek ki a pénzsegélyek és 450,507 K-át a gépadományozások.

Az engedélyezett segélyösszeg tulnyomó része több évre felosztott részletekben akkor kerül kifizetésre, ha a segélyben részesülő új gyárakat már üzembe hozták, illetőleg a régi gyárak kibővítését befejezték.

Szivettpő hangon kért, zokogott a szegény bányász es a köszívü rém megsajnálta őt.

„Most azonnal távozzál“ mondá a bányarém „és többé az alvilági lények órájában a bányában dolgozni ne merészkedjél.“ És a szegény bányász szomorúsággal gondolt kicsinyeire és a beteg feleségre. Felvette tehát a lámpát, meghajtotta magát a szigorú rém előtt és sietve távozott. Nem mert visszanézni, de hallotta a bányarém munkájának zaját.

Szótlanul dőlt otthonában az ágyra és szokása ellenére későn ébredt. Azonnal a bányába sietett, hogy legalább pár órát mégis dolgozva, kenyerét keresse. Nagy volt csodálkozása, midőn munkahelyén temérdek sókockát garmadába rakva talált és áldotta a bányarémet, hogy segítette a szegény bányászt. És midőn a fizetés napja elérkezett, egész vagyont kített az a sok pénz, amit a munkáért szegény Stefancsuk kapott. A legboldogabb ember ő volt, de gondola, még is illenék a jó bányarémnek is részt juttatni a sok pénzből, hiszen úgy is ő dolgozta az egész tömeget és amint így elmélkedik, egyenesen a bányába indult lefelé.

Alig ért a lépcsőzet azon részére, ahonnan már a bányatüreg lehet látni, hát előtte állt a bányarém, darab deszkát tartva hóna alatt.

„Megállj, bányász, számoljunk. Te sok pénzt kaptál, én pedig dolgoztam, illő, hogy részemet kiadjad“, mondotta a rém s már a bányatüregbe kította a deszka felét. „Úlj ki a deszka szélére és számolj a pénzről“, mondá a rém és már is kilóditotta a bányászt a deszka szabad végére. A deszka csak hajolt a bányász sulya alatt, aki minden pillanatban a sötét mélységbe zuhanhatott.

„Oszd fel a pénzedet. Fele az enyém, fele legyen a tiéd“, szólt szigorú hangon a bányarém.

Es a bányász szót fogadva, két csomóba rakta a pénzt. A bányarém komolyan nézte az osztzkodást és a deszkát egyensúlyban tartva, ügyelt, nehogy Stefancsuk a mélységbe zuhanjon.

Végre a pénz két garmadra volt osztva, de egy pénzdarab megmaradt, nyilván páratlan számú összeg volt. De a bányász nem jött zavarba, feltalálta magát és a megmaradt pénzdarabot a bányarém csomagjához tette, mondván „ez tégedet illet, hiszen te többet érdemelsz, mint én.“

A 15 új gyár létesítése 17 millió állótőkét kíván s az az rendszeres üzem esetén 3000 munkást foglalkoztatnának. A gyári kibővítésekre előirányzott állótőke 6-2 millió korona s a szükséges munkások száma 2200.

Az 1899. évi XLIX. t.-c. alapján véglegesen engedélyezett állami kedvezmények száma 26 és az előzetesen biztosítottak száma 25 volt; ezeken kívül 10 vállalat részére a már korábban engedélyezett állami kedvezmények meghosszabbítottak.

Amint már említve volt, a helyzet 1907-ben, az 1907. évi III. t.-c. 9. §-a következtében tetemesen javult.

Mult év január hó elsejétől október hó 1-éig összesen 11,907,990 koronára rug az engedélyezett összeg. Ebből a

<i>gyáripar céljaira</i>		
Segélyek:		
1. Új gyárak létesítésére		6,189,800
2. Gyárkibővítésekre		2,763,000
	Segélyek összesen	8,952,800
Gépadományozások		940,569
Tanoncképzés		28,500
	Gyáripar összesen	9,921,869
<i>Kisipar céljaira.</i>		
Szövetkezetek		369,000
Gépadományozások		907,996
Tanoncképzés		15,400
Mesterek, segédek, tanoncok stb. továbbképzésére	1. Tanfolyamok	2,590
	2. Vándortanítás	14,900
	Kisipar összesen	1,309,886
<i>Háziipar céljaira.</i>		
Vállalatok		278,240
Bizottságok, egyletek stb.		83,411
Gyakorlóműhelyek		8,600
Háziiparosok továbbképzése		2,600
Gépadományozások		45,940
	Háziipar összesen	418,791

Ezekhez járul még kiállításokra 68.452, ösztöndíjakra 104.122 és egyéb ipari célokra 84.870, tehát összesen 257.444 K. A három első tétel összege 11,640.546 K.

Az említett, kereken 12 millió korona 12 év alatt kerül kifizetésre.

A gyáripari célokra engedélyezett összegből 29

„Szerencséd volt, bányász, hogy ezt tetted, mert ha a pénzt magadnak tartod, akkor én tégedet, mint kapzsi, igaztalan embert, a mélységbe löktelek volna így azonban neked adom az egész összeget és még százszor annyit; légy boldog, munkás és mindig becsületes“, szölt a bányarém és eltűnt

A boldog bányász alig győzte a sok, sok pénzt hazahordani. Ő áldotta a bányarém jószágát és becsületet, szorgalmas bányász maradt. Ez idő óta a sóbányákban a munka csak reggel kezdődik, nehogy a bányarém haragját a bányász népek keserülje meg.

A kis csuf, pupos Péter Erzséki kipirult arccal fejezte be a bányarém meséjét és örömmel haladt a mély uton fel a falu felé.

En a szlatinai várhelyet bchatóan megvizsgáltam és reám is mély felejtethen benyomást tett. Midőn a dombtetőről a remek kilátást élveztem, apró cserépdarabokat láttam a frissen ásott föld felületén. Felvettem, megnéztem s, azt találtam, hogy kőkorszakbeli vár platóján állok és az ősember művének maradvánva

Csütáry és a bányarém annak szelleme.

Vécsey István.

új gyár létesítését sikerült biztosítani. Ebbe a 29 gyárba legalább 22,000 000 K állótőke fektetendő be s azokban 4.600 munkás talál alkalmazást.

A nagyobb számban kibővítésekre engedélyezett 2,763.000 K segély 27 gyár között oszlik meg. Ezen gyárkibővítésekbe legalább 10,000.000 K új állótőke fektetendő be és azokban legalább 2750 új munkás talál alkalmazást.

Összesen 61 gyár 940.569 K értékű állami gépek adományozásával részesült támogatásban.

Ezek 1208 munkás és 590 tanonc állandó foglalkoztatására kötelezték magukat.

A gyáripar körében végül összesen 28.500 korona engedélyezett két gyáros részére tanoncok szakszerű kiképzését végezték.

Állami kedvezmények végleg engedélyeztetettek az 1907. év első 9 hónapjában 12 gyár részére. Ezek között van egy csavar- és egy fémből készült apróáru-gyár, egy műhely- és raktártelep, egy faszeg-, egy fehérítő-teleppel kapcsolatos kenderfonó-, egy cellulóze-, egy hengerturó- és vaj-, három mezőgazdasági szesz-, és végül egy vért feldolgozó gyár.

Ezen gyárakba legalább 4,000.000 korona tőke fektetendő be és legalább 770 munkás alkalmazandó.

Előzetesen biztosítottak az állami kedvezmények 19 gyár részére, még pedig: egy tengeri hajógyár, egy írószerszám- és írógépgyár, egy erőátviteli célokra szolgáló villamtelep, egy optikai műszer-, két faáru-, egy bélhártya-, egy hőfehérítő-, festő- és kikészítő-, egy makkópamutfonó, két gyapjufonó-, egy posztó-, egy kenderfonó- és kötélverő-, egy papirosáru-, két papirosauyag-, egy ruggyanta-, egy kénsav- és műtrágya- és végül egy maronátron- és szódagyár részére. Ezekbe a gyárakba befektetendő tőke 15 millió koronára, a foglalkoztatandó munkások száma pedig 2400-ra rug.

Meghosszabbítottak egy fémlemez-, egy elektrotechnikai cikk-, egy csiszoló korong-, egy keményítő-, dextrin-, ragasztógummi- és egy kávéhámozó-mosó- és csiszológépgyár állami kedvezményei.

Háziipari célokra összesen 418.791 korona engedélyeztetett, ebből a 21 háziipari vállalat segélyezésére jut 278.240 korona. Ezek a vállalatok legalább 4000 háziiparost tartoznak állandóan munkával ellátni, illetőleg részükre állandó keresetet biztosítani.

Gépségélyben 45 háziiparos részesült 19 310 korona és 9 iskolaegyesület és tanfolyam 26.630 korona értékben.

Gépadományozásban részesült háziiparosok a következők:

Egy cirokseprükészítő, 21 kötszővő, 18 műszövő, 4 varrónő és 1 szalmakalapvarrónő.

Megjegyzendő, hogy a vizsgálatok tanúsága szerint a segélyezés a célnak megfelelő volt. A gyárak további fenmaradása és üzemképessége biztosítva van, a segély engedélyezése alkalmával a kikötött feltételeknek mind megfeleltek, sőt egy-kettő a köteles állótőkének kétszeresét fektette már be iparvállalatába, valamint a foglalkoztatott munkáslétszám is legtöbb gyárnál felülhaladja a köteles munkáslétszámot, noha összes gyárosaink és kisiparosaink munkáshányról panaszkodnak.

A tört uton tovább haladva, most már azon feladat vár megoldásra, hogy a még szükséges nagyszámu gyár fokozatosan, de lehető gyorsan, mindenesetre 1917 előtt létesüljön.

A gyáriparok segélyezését az eddigi módon, vagyis az állótőke alapján ennek 20-33, kereken 27%-a

erejéig állapítván meg, kellene az állami hozzájárulás címén $3584 \times 0.27 = 97.7$, kereken 100 millió korona; vagyis tíz évre elosztva, tíz-tíz millió korona évenként. Ehhez számítandó még a kis- és háziipar segélyezésére fordítandó összeg, mely az 1907. év első kilenc hónapjában folyósított összeg után itélve kereken évi 2 millió koronára rug. Fél millió koronára becsülve az iparfejlesztés kapcsán fölmerülő egyéb kiadásokat (össztondijak, kiállítások stb.), évenként kellene $10 + 2 + 0.5 = 12.5$ millió, vagyis az állami befektetés 10 éven át összesen 125 millióra rugna. Ezzel az összeggel szemben állana az a 720 millió korona, melyet a vállalkozók álló- és forgótőke címén befektetnének. A foglalkoztatandó munkások száma lenne kereken 144 000, akik munkabérek címén évenként legalább 100 millió koronát keresnének.

Megjegyzendő, hogy az iparfejlesztéshez szükséges jelzett évenkénti 12.5 millió koronához számítandó még az iparfejlesztés fontos tényezőjének, az iparoktatási intézeteknek szükséglete is. E címen a kereskedelemügyi tárca javára az 1906. évi állami költségvetésben 2 111 millió korona szerepel, mely az 1907. évre 2 372 millió K-ban irányoztatott elő.

Ez volna az a hatalmas perspektíva, mely iparunk fejlesztése előtt áll. És jellemző, hogy éppen a bányászatra esik a legkevesebb gond, pedig annak fejlesztése éppen úgy nemzeti érdek, mint bármely más iparág támogatása. Nagy küzdelmet és kitartó munkát kell kifejtenuünk, hogy az irányadó körök figyelmét bányászatusunk felkarolására is felhívjuk.

BÁNYAHIREK.

A biharmegyei aszfalt irodalomtörténeti adatai.

Az irodalomban először Beudant francia tudós említi a tatarosi aszfaltot 1822-ben. Munkájában, amidőn elősorolja az előtte ismeretessé vált petroleumelőfordulási helyeket, Magyarországon a „eigánfalvi petroleumot“ is említi, mely nem más, mint a tatarosi aszfalt, mert Cigánfalva helység közvetlen Tataros mellett van.

Nendtwich Károly 1843-ban egy koszoruzott pályaművében a muraközi és hagymádfalvi aszfalt vegytani vizsgálatát és szétbontásait közli, mely utóbbi alatt szintén a tatarosi aszfalt értendő.

Hauer Ferenc volt az első, aki 1851-ben a vidék földtani alkatával foglalkozott és az első, ki az aszfaltelőfordulás geológiai viszonyaival is megismertetett minket.

1873-ban Böckh János fordult meg Tataroson és alaposan megvizsgálta a telepet, de munkája nyomtatásban nem jelent meg.

Az 1881. évben e vidéken részletes földtani felvételt Matyasovszky Jakab eszközölt, különösen a Nagybaród és Felsőderna közti vidéken. Röviden ő is megemlékezik az aszfaltelőfordulásról.

1886-ban dr. Szontagh Tamás végzett részletes földtani felvételt szintén a m. kir. Földtani Intézet részéről az aszfalttelepek szomszédos területén s ezen alkalommal az aszfalttelepeket is megvizsgálta és tanulmányozta, amit az 1897-ben, a Bányászati és Kohászati Lapokban megjelent közleménye is tanusít. Neki köszönhetjük leginkább a földtani viszonyok megismertetését.

Ugyanott és ugyanazon évfolyamban Kauffmann Camillótól is találunk egy idevágó közleményt, mely

az aszfalttelepeket és különösen a mivelési módot tárgyalja.

Megsemmisített szerződés. Mánzer Mór, máv. felügyelő, budapesti lakos, Beregmegye több községével (leányfalvi környék) szerződéses megállapodásra jutott a községi földeken eszközöndő szénkutató és kiaknázási jognak 100 évre leendő bérbevétele tárgyában. Ezen bérszerződéseket azonban a vármegye nem hagyta jóvá.

Sopron szénbányái. Sopron városa, mint a brennbergi szénbánya tulajdonosa meghívta György Albertet, az osztrák-magyar államvasutársaság bányafelügyelőjét a brennbergi bánya üzemállapotainak megvizsgálására, ami közvetlenül husvét előtti is megtörtént. Beavatottak azonban tudni vélik, hogy ez a szakértői látogatás a brennbergi szénbánya egy érdekes transzakkciójával van kapcsolatban, amelyben az osztrák-magyar államvasutársaság is érdekelve lesz.

Aranylopás. A nagybányai kincstári aranyzúzdában ismét vigan lopkodják az aranyat, amit az ottani csendőrség most abból az alkalomból derített ki, hogy Glogyán János zúzómunkást részeg állapotban bekísérte és nála megmotozás alkalmával ruháiban elrejtve nagyobb összeget talált. Glogyán be is vallotta, hogy zúzdarimából (ércpor) került a pénz, melyet Lupucz György társával együtt értékesítettek a kincstár megkárosításával.

Pénzügyi, ipari és kereskedelmi hírek.

A kereskedelemügyi miniszter utasította Békésmegye alispánját, hogy a szeghalmi Sebes-Köröshid alapépitményi és vasszerkezeti munkáira írja ki a pályázatot. Előírányzott összeg: 206.000 korona.

Nyiregyháza város a Sóstó-fürdőnek 250.000 kor. költségen leendő restaurálását vette tervbe és a tervek és költségvetés elkészítésére Párász István földmiv. min. mérnököt kéri fel.

A Szegedi kereskedelmi és kiviteli r. t. által Szőregen létesített vegyészeti gyárat már üzembe helyezték. Műszaki igazgató Reitter Arnold, kereskedelmi igazgató Bokor Mihály lett.

A Pozsony—Vaskuti villamos vasut kiépítése ügyében a város gazdasági szakbizottsága azt ajánlja a városnak, hogy a részvények egyharmadát 200.000 kor. értékben vásárolja meg.

Szabadalmi hírek.

Az elmúlt héten az alábbi szabadalmakat jelentették be. A bejelentett találmányok egyelőre jogtalan használat ellen védelemben részesülnek; 60 napon belül ezen bejelentések ellen fel lehet szólni. Érdekeltek feleknek bővebb felvilágosítással szolgál a szerkesztőség.

1. *Eljárás formaldehid-szulfoxylat előállítására.*

2. *Berendezés folyékony és gáznemű égőanyagoknak intenzív hő, illetve fényhatással való elégetésére.*

Jelen berendezés az eddigiektől abban tér el, hogy az égetendő anyagot nem vetjük külön nagy

nyomás alá; hanem a lángzóba vizgőzt vezetünk be, mely a szükséges gáznemű vagy a lángzó melege által gázositott égőanyagot, valamint a szükséges levegőt magával ragadja és a kellő nyomással, illetőleg sebességgel az elégségi helyre juttatja.

3. Berendezés ércek pörkölésére, és összesítésére.

4. Eljárás füstgázok szűrésére.

A füstgáz vezetékébe a tüzelés és a rögzített szűrő között valamely morzsaszerű anyagot szórunk, melyet a füstgázok magukkal sodornak a rögzített szűrő felé. A korom és szállóhamu ezen a lazán tapadó anyagon rakódik le.

5. Vasbetétes betonszerkezet és eljárás ennek előállítására.

Az előállítandó épületrészeket vastagságukban két különálló vasbetétes félből öntjük és az öntés után a két felet — az e célra alkalmas — vasbetétek segítségével egymással összekötjük.

6. Eljárás azonnal használható cement előállítására magas bázisú nagyolvasztó salakból.

A tüzfolyós nagyolvasztó salakba vízben oldott barium vagy stronciumsókat fecskendezünk oly célból, hogy ezen sók a salakhoz adott calcium szulfáttal részben oldhatatlan sókká alakuljanak és azt ártalmatlanná tegyék, a cement szilárdságát pedig fokozzák.

7. Készülék éghető gázoknak gázekben való elosztására.

8. Kemence cement és mész égetésére.

A kemence egy vagy több aknából és két vagy több huzammal bír. Az égetendő anyag felvételére a kürtővel közlekedő huzamok vannak elrendezve, melyeken az égéstermékek áthaladnak és a melyeknek lejtős falai az anyagot azon csatornákhöz vezetik, melyekben az égetés kezdetét veszi.

9. Eljárás folyékony tüzelőanyag és zsiradékoldószer előállítására ásványi olajokból.

A kezelendő olajhoz széndús anyagokat, mint gummit vagy gyantát, továbbá oxydsokat pl. natron-sulfatot keverünk azután ezen keverékhez egy nitrátnak vagy proxysavnak ásványi olajban, célszerűen pikrinsavnak benzolban való oldatát hozzáadjuk, végül az egészet fraktiós desztillációnak vetjük alá gőz segítségével.

10. Eljárás oxigenben gazdag levegő előállítására.

11. Körkemence.

A füstcsatorna egy része a benne alkalmazott reteszek elzárása által az előmelegítő gázok vezetésére szolgáló csatorna gyanánt használtatik fel oly módon, hogy a hütendő és előmelegítendő szakasz, a reteszekkel elzárt füstcsatornarésszel, a tüzelő és előmelegítő csatorna nyílásaira helyezett csövek által köttetik össze.

12. Eljárás kőolaj frakcionálására.

A kőolaj hőmérsékletét fokozatosan emeljük és egyidejűleg gázalaku anyagot vezetünk be, (melynek hőmérséklete lényegileg azonos a kőolaj hőmérsékletével), ezáltal a gőzfejlődés a kőolajból ennek forrójánál fekvő hőmérsékletnél megy végbe, az ily módon fejlesztett gőzöket kondenzáljuk és a gázalaku abszorbeáló anyagot visszavezetjük a fraktionáló üstbe, ily eljárással oly tiszta kondenzátumot nyerünk, mely kémiai finomítást nem igényel.

13. Eljárás és berendezés fehérbádóg hulladékok és más öntartalmu termékek önmentesítésére.

Az önmentesítés maróalkalikus és levegő behatása által történik, olyképen, hogy akár az öntartalmu ter-

mékeket, akár a ható anyagokat az önmentesítés folyamata alatt olyképen tartjuk állandó mozgásban, hogy az öntartalmu termékek az önmentesítést létesítő szerrekel erőyes érintkezésbe lépjenek.

14. Eljárás cinkchlorid előállítására a cink oxyd-érceiből és cinkhamuból chlór behatása alatt.

A chlort oxygéntartalmu calcinált vagy nem calcinált cinkvegyületekre (kalamint, smitsonit, zinkhamu stb.) és fűrészpör vagy hasonló anyag (lignit, tőzeg, szalma) felmelegített keverékére engedjük hatni.

15. Eljárás a nyers alumínium előállítására szolgáló nyers banxít előkészítésére.

A banxított víztelenítés céljából felhevítjük és mielőtt lehűlvé elektromos kemencébe visszük, ahol valamely bórvegyülettel és szénnel keverve tovább hevítjük oly célból, hogy a bórvegyület, a vasoxyd és a kovasav redukálódjék. A képződött bór-vas ötvözet a megolvadt timföldtől eltávolítjuk és az utóbbit egy másik elektromos kemencébe, (esetleg a kemence egy másik részébe) visszük és ott a timföldet a szokott módon kezeljük.

16. Eljárás metalloidoknak az alkali és földalkáli fémekkel, valamint ritka földekkel és az alumíniumcsoport földjeivel alkotott vegyületeikből való kiválasztására.

17. Vasbetonhid. A hidtámaszok konzolszerűen meg vannak hosszabbítva és szekrényalakban vannak kiképezve; a középső rész a konzolok, mint kinyúló gerendák által van megtámasztva.

Megadott szabadalmak. Az elmúlt héten az alábbi találmányok szabadalmaztattak. Érdeklődőknek bővebb felvilágosítással szolgál a „Bánya“ szerkesztősége.

1. Eljárás alumínium, natrium, chlorid, vaschlorid és citromsavban oldható foszfátrágya egyidejű előállítására.

2. Eljárás szemcsés, illetve darabkás anyagkeverékekből a nehezebb fajsúlyu fémrészeknek kiválasztására.

3. Vasbetontartó és kapaszkodó kengyel.

4. Eljárás műkövek előállítására.

5. Eljárás újra oxydálható fémgőzöknek ércből vagy kohótermékekből való kiválasztására.

6. Eljárás ércek föltárására és fémek kivonására nedves uton.

7. Eljárás és berendezés vasnak előállítására.

8. Eljárás fémszulfátoknak előállítására.

P.

KÜLFÖLD.

Nagybritánia vasipara. Az elmúlt 1907-dik esztendő fölötté kedvezően zárult Nagybritánia vasiparára nézve, akár a vaskivitel, akár pedig a vasbehozatal adatait is tekintsük. A vas és a vasiparának tavalyi behozatala, ide nem számítva a gépeket, 962,433 tonnát tett ki. E szerint az 1907. évi behozatal, a tavalyelőttihez képest 23% csökkenést mutat. Ezzel szemben a vaskivitel a tavalyelőtti 4.859,740 tonnáról 5.326,105 tonnára emelkedett; a mi 8.7% emelkedésnek felel meg. Értékben kifejezve a vaskivitel 7 millió font sterling összeget képviselt, ebbe persze a gépek kivitele nincs beszámítva. Maga a gépkivitel a tavaly-

előtti 624 millió korona értékösszege 1907-ben több mint 764 millió koronára emelkedett. Azért ha a vasiparuk behozatala, kivált a finomabb műveké, a múlt évben tetemes csökkenést is mutat, maga a nyersvas-behozatal kerek 15% kal emelkedett. A gépek és gépalkatrészek behozatala is eléggé magas összeget képvisel. Így behoztak tavaly 5.311,978 font sterling értéket, tavalyelőtt pedig 5.125,972 font sterlinget.

A nyersvas kivitelét illetőleg a tavalyi export 284,375 tonna emelkedés mellett összesen 1.947,198 tonnányi volt; ebből 153,289 tonna tükörvas és ferromangánként szerepel. Ez az óriás méretű vaskivitel megapasztotta Anglia nyersvaskészleteit, úgy hogy pl. a hírneves middlesbroughi közraktárak, az év végén csupán 89,203 tonna nyersvas készlet fölött rendelkeztek; holott ebbelyi tavalyelőtti készletük kitétt 538,154 tonnányit.

Jellemző tünetként fölemlíthetjük, hogy Nagybritánia tavaly feldolgozott vaskészleteinek tulnyomó részét a lőfegyvergyártás és a kerékpáripár fogyasztotta.

Gy.

Higanytermelési adatok. Ausztria-Magyarország a higanytermelés terén, a föld összes államai közül a 3-ik helyre tehető s így a legutóbbi 3 év higanybányászatának adatait feltüntető statisztikát röviden közöljük:

Északamerikai Egyesült államok 3 évi higanytermelése	
Spanyolországé	2988 tonna
Magyarország—Ausztriáé	1860
Olaszországé	1695
Oroszországé	1022
Mexikóé	900
	470 "

A világ összes higanytermelése 3 év alatt összesen 10,300 tonnányi volt; míg 1896-ban az össztermés még 4300 tonnára rugott, 1907-ben ez már leszállott negyint 3300 tonnára.

Higany behozatal és kivitel tekintetében legjelentősebb államokként szerepelnek Nagybritánia, az északamerikai Egyesült Államok és Németország.

Nagybritáni a legutóbbi 3 évben

behozott	3611 tonnával
kivitt	2597 "
Németország:	
behozott	2118
kivitt	112 "

Az Északamerikai Egyesült Államok tekintetben csupán a higanykivitelnél szerepelnek összesen 1410 tonnával. Egészben véve az elmúlt esztendőben csupán 1 tonna higany került bevétel útján az Unió államaiba; ebbeli szükségleteit az Unió saját termelésével teljesen fedezni képes.

Az amerikai rézkartel. Nagyon érdekes hírek érkeznek az amerikai rézkartelről.

A híres Amalgamated Copper Company azt a hirt bocsátja világgá, hogy montánai bányájában újra kezdi az üzemet. A szakörök most azon tündönek, hogy ennek mi lehet az oka.

Az Egyesült-Államok mostani rézkészleteit 125 millió fontra becsülik és az árak 4—5 hét óta egy centtel estek.

A tröszt kísérleteit azzal magyarázzák, hogy a rézbányák munkásai, akik munka nélkül állnak, megunták a pihenést, részben visszavándoroltak Európába, részben a farmokba kezdenek elszéledni. A tröszt tehát munkát akarna nekik adni, nehogy végleg elszéledjenek. Ha most a bányákban fölveszik az üzemet, akkor néhány hónap múlva új készletek kerülnek a piacra.

A Journal of Commerce most kiszámítja, hogy január 1-én az Egyesült-Államok rézkészlete 65.000 tonna volt (145 millió font), kivételre került januárban 35.000, februárban 22.000 tonna, a belföldi fogyasztás a két hónapban 20.000 tonna volt. Másrészt a termelés és a behozatal kitétt 70.000 tonnát, úgy hogy a január 1-én való készlet csökkent 125 millió fontra.

Igaz, hogy a mostani olcsó munkabérek mellett a termelés nyereséggel járna, csak hogy másrészt az új készletek erős nyomást gyakorolnának a piacra és így a kartel vesztene a vámon azt, amit nyer a réven.

A rézkartel különben is erősen csalódott múlt évi júliusban, mikor kijelentette, hogy nem számít a rézárak hanyatlására, mert októberig a réz ára 20 centről 13 , centre hanyatlott.

A múlt évben Rogers ur, a kartel elnöke 8% osztalékot helyezett kilátásba, de csak 2% -ot tudott fizetni.

Ekkora „tájékozatlanság” egy trösztmágnásnál csak szándékos lehet. Sokan azt hiszik, hogy Rogers ur és társai a konjunktúra szerencsését korrigálták.

A bányaoctatás Japánban. Alig Néhány éve beszél a világ a japán nemzetről s már is bámulunk kell nemcsak hadierényeit, de hatalmas arányokban fejlődő iparát és kereskedelmét is. Jellemző erre az élelmes, törtető népre, hogy kiváló érzéssel választja meg haladásának, gazdagodásának előfeltételeit, forrásait. Japán belátta, hogy az ipar- és kereskedelemnek elsőrangu tényezője a bányászat, melynek felvirágoztatására most mindent elkövet a japán kormány. A tokiói műegyetemen rendes tanszéket állítottak fel a bányászat részére, melyet, mint egyik legfontosabb és legkedvesebb tudományát, kiváló szorgalommal tanulják a nemzeti nagyságukat szolgáló apró japán egyetemi hallgatók, kik télen kirándulásokat rendeznek bányavidékekre, ahol népies előadásokat tartanak s maguk is közvetlenül, gyakorlatilag érvényesítik azt, mit az egyetemen könyvből tanultak. Hol vagyunk mi ettől az eszményi nemzeti munkától? S mikor lesz a magyar bányászatnak egyetemi tanszéke?

Érdekesnek találjuk még a következőket megjegyezni a japán ipartudomány fejlettségéről:

A tokiói műegyetemen 270 tanár működik, köztük csak 15 külföldi. Nyolc fakultása van, a bányászaton kívül egy mechanikai, egy hajóépítészeti, egy fegyvertani, egy villamossági és egy fémipari. Ma már valamennyi gyár élén egyetemet végzett férfiak állanak. Husz ipariskola van Japánban. Figyelemreméltó a hajóipar szédületes fejlődése: 216 hajógyára és 42 dokja van.

Transzvál aranytermelése. A transzváli egyesületi bányák március havában 553 440 uncia aranyat termeltek 2,350.865 font sterling értékben, míg az előző hónapban 520.969 uncia 2,212.930 font értékben. Az egyesületbe nem tartozó kerületek 21.461 uncia aranyat termeltek 91.157 font sterling értékben, míg február havában 20.961 uncia volt a termelés 89.035 font sterling értékben. A lefolyt negyedév egész termése 1,667.16 uncia telt ki, míg tavaly ugyanabban az időben 1,569.677 uncia. A bányákba beosztott benszüllötték száma 15.245 volt, kivált 4015, úgy hogy összesen 137.075 munkást foglalkoztattak a bányákban.

Munkásstatistika Poroszország állami bányá- és kohóműveiben az 1906. évben. Poroszország állami bányaműveiben, kohóműtelepein és szalináiban 1906. április hó 1-től 1907. április 1-éig átlal 89130 egyén foglalkozott. Ezen szám a különféle üzemágak között, a következőleg oszlott meg:

	1906	1905
Bányamivelés	82.344	78.429
Kövek és földek termelése	1097	1036
Borostyánkőtermelés	844	—
Kohóüzem	3751	3715
Sóbányaüzem	814	809
Szalinák (fürdők)	173	153
Mélyfuróüzem	107	102
Együtt	89.130	84.244

A munkásszemélyzet egészségi állapota jó volt. Fertőző betegségek nem zavarták észrevehető módon a közállapotot. A Ruhr-kerület állami bányaművein a bányászászály jelentéktelen volt. A nyakszirtmercvadás, i mely az állami művek szomszédságában veszedelmes jelleget öltött, a kincstár munkásaira nem ragadt át. A Felsőharcz fémkohómunkásai között az ólommérgezés ritkán, az 1906. év folyamán mindössze 2 esetben konstatáltatott. A halálos balesetek száma emelkedett. Üzemi balesetek 312 egyénnek okozták halálát. A Rodenbánya (bányagáz- és szénporrobbanás) katasztrófája (1907 jan. 28.) 150, a Gerhardbányán történt kötélszakadás esete (1907 márc. 16.) 22 áldozatot követelt. A munkások biztosítására, a baleset- és rokkantsági törvény értelmében és a különböző munkáspénztárakba az állami bányá- és kohóművek összesen 9,229.633 márka hozzájárulást fizettek. A kolonizálás céljaira (Felső-Sziléziában 4500, a Saarkerületben 100.965 márka prémiákban és 10.500, illetve 235.200 márka kamatnélküli kölcsönökben) 351.165 márkát fordított a porosz államkincstár a hivatkozott számadási időszakokban. Felső-Sziléziában 3·97, Alsó-Sziléziában 3·52, a Dortmund-kerületben 5·91, Saarbrücken környékén 4·4 márka volt a bányamunkás munkaszakaszoként való átlagos keresete az 1907. év I—III. negyedében. Az 1906. év folyamán egy-egy munkás átlag termelt Felső-Sziléziában 334, Alsó-Sziléziában 215, a Dortmund-kerületben 284 és Saarbrücken környékén 232 tonnát.

A szerkesztésért felelős: **Apsay V. János.**

PIUS PIRINGER
BÁNYA ÉS ALAGUT-LÁMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16. A

ajánlja eddig felülmulhatlan gyártmányait.
Viszontárúsítóknak kedvezmény:—Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Betöltendő állás.

Ujbányai kőszénbányászatunkhoz
bánya és külmérésekben gyakorlott

bányafelmérőt

mielőbbi belépésre keresünk.

Bizonyítványmásolatokkal felszerelt ajánlatok intézendők:

A „Beocsini Cementgyári
Unio részvénytársaság

igazgatóságához

Budapest, Alkotmány-u. 10.

Heinrich Exner,

Baumaterialien-Handlung

Lagerplatz und Kontor BERLIN NO. 55,

Elbingerstr. 61—64, an d. Greifwalderstr. Tel. Amt VII, 2683.

Grösstes Lager in sämtlichen

alten Baumaterialien für Haus-, Villen und Fabrikbauten.

Enorme Auswahl in

fast neuen modernen Türen und Fenstern jeder Art.

Torvege, Schaufenster, Ladentüren in jeder Grösse.

Gartengitter, —|— Träger, L-, U- und Z-Eisen.

Ralken, Kant- und Kreuzhölzer, Dachschalung, Fussböden, alt und neu.

Dachschiefer, Granitstufen sowie jegliches andere Baumaterial zu billigsten Preisen.

J. POHLIG A. G. Kölnben,

épít harminc év óta

sodrony-kötélpályákat,

a legjobb kivitelben.

Több mint 1700 berendezést szállított 15–18, 20, 35 és 45 kilométer hosszban is.

Magyarországi
képviselő:

PÁRIS OSZKÁR, Budapest

VII., Damjanich-utca 51. szám.

TELEFON 82–16. SZ.

Hammer-, Hacken-, Bell-, Axt-
etc. Stilen,

in allen nur dankbaren Formen und Grössen.

Grösstes Lager der Continents.

Grösstes Specialgeschäft der Branche

Muster und Preise auf gefl. Anfrage

Hamburg 1/c. **MOMME O. MOMSEN.**

Dus tartalmu

mangánércbányát

kéres megvételre készpénz fizetés mellett
előkelő kereskedelmi ház. Érdeklődők for-
duljanak sürgösen lapunk kiadóhivatalához.

Pap Aurél

okl. magán b. mérnök

irodája

NAGYVÁRADON

Vizvezeték-utca 36b sz. a.

Elvállalja minden e szakba vágó

munkák elvégzését.

Elvállalok nevezetesen: kül- és bányaméréseket, három-
szögeléseket, lyukasztási méréseket adományozási mé-
réseket, térképek és kérvények szerkesztését, zártkutat-
mányok fektetését és bejelentését, idegen bányák meg-
vizsgálását, szakvélemények megadását, bányavétel és
eladás közvetítését, bánya és erdei vasutak építést,
altisztek által vezetett bányüzemek időnkénti megtekint-
ését s ellenőrzését, kutatások vezetését stb. stb.

Az igen tisztelt szakközönség
szives pártfogását ez uton kéri

PAP AURÉL

okl. m. b. mérnök.

BURMEISTER C. CHAMOTTE-GYÁR HALBSTADTBAN (ezelőtt C. KULMIZ).

Egyesítve az Egyesült Chamotte-gyárakkal m. Sz.
(ezelőtt C. Kulmiz) Saarauban és Marktredwitzben

Számos kiállításon ki-
tűntetést nyert.

Mindennemű tűzálló-termények; Chamotte-kövek; kvarc- és silica-kövek, magassfoknak (hoch-basische) (védjegy \times) és magas sarfoknak. Különleges kövek nagyolvasztók és Martin-kemen-cékhez; üstkövek, tűzálló anyag acéltégelyekhez és hasonló leg-magasabb igényeknek megfelelő anyag; Chamottelisztt acélöntés-hez; tűzálló elszigetelőkövek 0-8 fajsúlyig, pl. léghevítő vezeték-kifalazásához; pír-szén-alakkövek, széntéglák a megkívánt mérték-szerint, agyaghozzáadás nélkül, keményen sajtolva, megfelelően égetve, nagy olvasztókhoz. Alak-kövek, görebek, hevítő-retorták (Muffeln). A kohászati, légszesz-és vegyi iparágaknál használt mindennemű teljes kemencék szállítattnak; különösen teljes nagy-olvasztók léghevítővel, görbe-és mészkemencék. — Fenti külön-
legességekben gyakorlott kömü-
vesek rendelkezésre állnak.

Alapított 1850-ben.

Évi termelőképesség: 100 millió kilogram alakos égetett Chamotte-áru.

1000 munkás.

Az elszállítás Halbstadtban, Saarauban és Marktredwitzben a gyár saját vágányain esetleg vizen Boroszlóbból gondosan eszközöltetnek

Sürgöncim: —

„Feuerfest“ Halbstadt.

Fénykép nagyításokat

akármilyen fénykép után, legszebb
kivitelben, 55—68 cm. nagyságu

diszes Passepartoutban 5 kor.-ért
olajban színesen 10 koronáért

küldünk csomagolással együtt.

Képviselők mindenütt felvételnek:

„RAFAEL“ fényképnagyító és
festészeti műterem

BUDAPEST, VII/22.

GEBRÜDER FROMME WIEN, XVIII. Herbeckstrasse 27.

Werkstätte mathematischer
Präcisions-Instrumente

Gruben-Patent-Boussoletheodolite. Gruben-Instrumente, Taschen-Grubenboussole-Instrument Preis fl. 67.— in verschiedenen Grössen, Gruben-Latten und Stäbe, Verziehschrauben und Schnüre, Compasse, Gruben-Regel-Transporteure, Phantographen schwebendes System.

Illustrierte Preisverzeichnisse gratis und franco.

— General Vertreter: —

von Karl Zeiss in Jena.

Lager von plastisch wirkenden Zeissfeldstechern

Magy. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága

Budapesten, Kőbányai-út 13-25. sz.

Sürgöncim: „ÁLLAMI VASGYÁRAK BUDAPEST“.

Telepek: Budapesten, Diósgyőrött, Vajdahunyadon,
Zólyom-Brezón és Kudsiron.

A b dapesti gyárban 1144 lóerő, 2850 munkás, a diósgyőri gyárban 7000 lóerő 5600 munkás, a vajdahunyadi gyárban 1374 lóerő, 1800 munkás, a zólyombrezói gyárban 3765 lóerő, 2900 munkás, a kudsiri gyárban 280 lóerő, 480 munkás.

Mozdonyok, lokomobilok, arató-, fúkaszaló- és csépiógépek, utimozdonyok, szalmakazalozók, kukoricamorzsológok, és egyéb gazdasági gépek, vasuti vizállomási berendezések, gőzkazánok, sajtolt villamos kocsik-keretlemezek, teljes lokomotív és vasuti kocsik kerékpárok, kerékvázak és tengelyek, vont fényes rudak, kovács- és acélöntvényű hajó-és gépalkatrészek, tégelyacélöntvények, alakos acélöntvények, különféle nyersvas és vasöntvények, szegecsek, csavarok, csavarkulcsok, tűzálló anyag- és chamotteáruk. Hidak, vasszerkezetek, vasuti sínek és sinkapcsoló-szerek, teljes vasuti váltók, keresztezések, vastartók, kereskedelmi vasak, lemezek, hidláncok, rúgóacél, kőfúróacél, reszelő-acél, kocsirúgóacél, vágóacél, fenő-, brescian-, azralon- és durvaacél, sziklavésők, gazdasági szerszámok, különféle acélszerszámok, állók stb. acéllövődékek, vont, hengerelt, kazán-, forr- és furócsövek ónozza és galvanizálva, öntött vascsövek. Vizgázhegesztési eljárással előállított gőzvezetési, vízvezetési és csatornázási csövek és csatornázási csövek szab. kötőkarimákkal vagy hengerelt karimákkal, mindennemű bányacsövek, elektromos vasuti vezetékhez és világító testekhez való árbocok, hajóárbocok, vitorlarudak (Raaen), árbocszárak (Stengen), árbocszálkák (Spieren), póznák (Bäume), alagcsövek, vizlégcsövek (Speigattrohre), üreges mozgó hajódarúk (hohle Davits), tengeri uszorok (Meeresbojen) vízépítésekhez, hidjármokhoz és partbiztosítási falakhoz alkalmas csövek, melyek vízerővel a földbe nyomtatván és felülről cementtel kiöntöttvén, olcsóbbak és tartósabbak mint a kőfalazatok, olaj-, légszesz-és légnymósi tárgyak 200 atmoszféra és azon felüli belső légnymásra, torpedó-légpatronok, cellulose cukor-és szappanfőzőüstök, egészen hegesztett üzemi kazánok és mozdonykazán-köpenyek, malomdobok, retorták, központfutók, vegyészeti és ezzel rokoniparok céljaira szolgáló készülékek stb.

A „Bányászati Évkönyv“ megjelenése!

„A Bánya“ rövid pályafutása alatt is megmutatta, hogy a magyarországi bányatulajdonosok és bányászat érdekeit mindenkoron a legmelegebben karolta fel, s most egy hézagpótló munkával óhajtja a magyar bányászat ügyét úgy idehaza, mint külföldön előmozdítani.

E célból „Bányászati Évkönyv“ címmel egy 300 oldal terjedelmű $\frac{1}{8}$ ad rét nagyságú illusztrált szakkönyvet adunk ki, mely tartalmazni fogja:

1. A rendes naptári részt.
2. A m. kir. pénzügyminiszterium bányaosztályvezetőinek, a m. kir. geológiai intézet karának, a bányakapitányok, bányatanácsosok, bányabiztosok, a bányászati akadémiai tanári karának és előkelő hazai bánya-vállalatok igazgatóinak és vezetőinek fényképét és életrajzát.
3. A fontosabb ásványok ismertetését, különös tekintettel hazai viszonyainkra.
4. A bánya törvény fontosabb s gyakorlati rendelkezéseit és az eddig megjelent s a bányászatra vonatkozó nagyobb jelentőségű miniszteri rendeleteket.
5. A magyarországi és a külföldi bányászat összehasonlítását.
6. Az összes magyarországi bányatársaságok pontos címét és az alkalmazottak pontos névsorát.
7. Legújabb bányászati berendezések, gépek és szabadalmak leírását és fényképét.

A mint ezen vázlatos programunkból látható, a „Bányászati Évkönyv“ minden igényt ki fog elégíteni.

A „Bányászati Évkönyv“ minden év szeptemberében jelenik meg s bolti ára csupán

==== 4 korona ====

A megrendelések alanti címre eszközlendők.

Hazafias üdvözlettel

Telefon 23-33.

✂ A B Á N Y A ✂

szerkesztősége

Budapest, VI., Dalszínház-u. 8.
(Az operával szemben.)

Megrendelési-ív.

Alulírott ezennel megrendelem a „Bányászati Évkönyv“-et és kötelezem magamat azt a megjelenéskor átvenni 4 korona árban.

N é v	Foglalkozás	L a k h e l y	Hány példány

✂ LOSSINSZKY IMRE ✂

okleveles gépészmérnök műszaki irodája

BUDAPEST, V. KERÜLET, LIPÓT-KÖRUT 7. SZÁM.

Telefonszám 64—72

Postatakarékp. cheque és clearing 15657. — Folyószámla:
„Hermes” Bank Budapest. — Lámpaműhely-telefon 2—16

Táviraticim LOSSIM.

Nagyfényerejű „Unicum” petróleum izzólámpák szabadalm.

egyedüli gyártása és el-
árusítása. A jelenkor leg-
jobb és legolcsóbb világi-
tása. 1000 gyertyafény óránként 11-5 fillérbe kerül. Pótolja a villamos ivlámpt. Bármely petróleummal ég. Hordoz-
ható, bárhol felállítható és bárki által kezelhető. **Bányák, gyárak, gyártelepek, rakhelyek, műhelyek, gazdasági
udvarok, kerthelyiségek, fürdő- és forrástelepek stb. stb.
számára.**

Szabadalmazott „Zenit” Invert gázégő.

Ideális gázvilágítás! A „Zenit”-égő régen
érezett hiányt pótol a
gázvilágítás terén, amennyiben ezen égővel **felény
gázfogyasztás mellett** ugyanolyan intenzív fényt kapunk,
mint a közönséges Auer-égővel. A „Zenit”-égő óránként
60 l. gázfogyasztás mellett 60 normál gyertyafényt ad,
tehát a közönséges Auer-égőkkel szemben

50%-os gázmegtakarítást eredményez.

A „Zenit” invert-égő kétféle nagyságban készül:

A-jegyű 60 normál gyertyafényű 60 l. óránkénti gázfo-
gyasztás mellett. — B-jegyű 90 normál gyertyafényre 100
l. óránkénti gázfogyasztás mellett.

A „Zenit” invert-égő ára:

Asztali lámpa állvánnyal (lásd ábrát) A-jegyű 20.— korona, B-jegyű 22.—
kor. Fali- vagy csillár-lámpa A-jegyű 10.— kor., B-jegyű 12.— korona.

Folytonégő töltőkályhák

Különösen magyarországi szénekre!

Feyér Gyula, okleveles gépészmérnök, tanár szabadalmazott rendszere szerint.

Nincs szükség drága külföldi szénre!

Fűtsünk olcsó hazai szénrel!

50%-os költségmegtakarítás!

Alkalmazásban vannak már: Budapest
Városi Villamos Vasut, Technologiai Iparmúzeum,
M. kir. államvasutak főműhelye, M. kir. Honv.
Miniszterium, Nagykárolyi szinkör, Katonai közp.
ruhatár, Váczi városház, Nagyváradi hadapród-
isk., Schlick-gyár, Danubius hajó- és gépgyár stb.

Munkácsi-féle szab.

takaréktüzhelyek egyedüli gyártása és elárúsítása.

Bármely tüzelőanyaggal fűthetők! 35—40% költségmegtakarítás!

Teljes egészükben magyar ipar!